

פסילות הזרעות על ידי מזריעים – תוצאות חדשות

חיים שטורמן – "און"

- מזה שנים רבות מתנהל ב"און" רישום פסילות מזריעים, כלומר הגשת פרות למזריע המסתיימת באי-הזרעה. במחקר שנערך ב-1980 ("חקר ומעש" מס' 2) נמצא, שכ-18% מהפרות המוגשות על ידי הרפתן נפסלות על ידי המזריע, וכ-60% מן הנפסלות נמצאו הרות מהזרעה קודמת, לפני פסילה. בארבע השנים האחרונות מתנהלת במחשב ספר-העדר תכנית לניתוח נתוני פסילות המזריעים. מטרת הניתוח הן:
- ◀ למדוד את מידת הטעות בהגשת פרות לא-דורשות על ידי הרפתנים והפדומטרים למיניהם.
  - ◀ למדוד את מידת הטעות בפסילת פרות שכן דורשות על ידי המזריעים.
  - ◀ ללמוד את ההתנהגות הדרישתית של הפרות הלא-דורשות.
- נבנתה מטריצה להערכת פסילה שגויה או נכונה, לפי האירוע העוקב לפסילה, מהותו והמרווח מההזרעה (ימים):

טבלה 1.

סוג אירוע עוקב	למחרת	3-2	18-4	22-19	>22
פסילה	זניח	זניח	זניח	זניח	זניח
הזרעה, דרישה, הרבעה	נכון	נכון	נכון	שגוי	ספק
בדיקת הריון + המלטה	נכון	נכון	נכון	נכון	נכון
אבחנת רופאים – קודים רלוונטיים הערות לטבלה:	לא נכלל בניתוח	לא נכלל בניתוח	לא נכלל בניתוח	לא נכלל בניתוח	לא נכלל בניתוח

1. פסילות שאחריהן תוך 1-3 ימים מופיע אירוע פסילה או הזרעה על דם – פסילה שגויה.
2. קיימות עוד הוראות להוצאת פסילות מהניתוח, כאשר המידע אינו מבהיר את האבחנה, PG וכו'.

טבלה 2. התוצאות העיקריות של שלוש שנים שלמות (1993-1995) ומחצית שנת 1996.

השנה	פסילות, מס'	פסילות, %	פסילות לניתוח, מס'	פסילות נכונות, %	הרות, %
1993	35,745	15.8	23,982	94.5	44.2
1994	36,254	16.4	23,640	94.0	43.0
1995	36,522	16.5	23,753	94.8	45.8
1996	21,237	17.3	12,822	94.6	45.2

התופעה המרשימה ביותר היא, שכ-2/3 מן העוברים המקבלים הזרעה נוספת מתים מהזרעה זאת ויתרם מובילים בדרך כלל לתאריך ייבוש מאוחר לפרה וקיצור תקופת היובש, ובסיכום – נזקים כבדים.

טבלה 3 מראה, שיותר מ-11,000 פרות מוגשות במשך שנה כשהן בהריון והמזריע מונע את הרעתן ובחלקן הגדול מונע את הפלת הוולדות.

טבלה 3. הריונות שניצלו בעקבות פסילת מזריע.

סה"כ און		משקים שלא בס"ע (משוער)		משקים בספר העדר		שנה
מספר	סה"כ פסילות אחוז	מספר	סה"כ פסילות אחוז	מספר	סה"כ פסילות אחוז	
11,846	44.2%	1,246	44.2%	10,600	44.2%	1993
11,865	43.0%	1,700	43.0%	10,165	43.0%	1994
12,714	45.8%	1,834	45.8%	10,879	45.8%	1995
6,636	45.2%	840	45.2%	5,796	45.2%	1996

חקר המרווחים בין התעברות והופעת דרישה ופסילת מזריע מוצג באיור 1.

סיכום

- א. הגשת פרות לא-דורשות למזריע והזרעתן גורמת לנזק רב.
  - ב. פסילות המזריעים נכונות ברוב המקרים (מעל ל-90%).
  - ג. כמעט בכל משק כ-45% מן הפסילות הן לפרות בהריון, הזרעתן היתה גורמת לנזק רב.
  - ד. יישום הלקחים מניתוח כזה ברמת המשק וברמת המזריע עשויים לתרום ללמידה ולשיפור שיעור ההזרעות לדורשות בלבד.
- מן האיור נראה שרוב ההגשות בהריון מתרחשות בתחומי מחזור אחד (17-25 יום) ושני מחזורים (37-45 יום); התפלגות זאת זהה ממש להתפלגות מחזור הזרעות חוזרות, ודומה מאד בכל שנות הסקר. נראה שהגורמים להתפלגות הם שניים:
- חשד מוגבר בפרה דורשת במחזור סביר, אחד או שניים, והגשתה כ"חוזרת".
  - ירידת פרוגסטרוון בהריון נמוך המאפשרת סימני דרישה משניים מספיקים להגשה.

איור 1. התפלגות המרווח בין הזרעה אפקטיבית ופסילה בהריון, שנים 93-96.

